MENTORING MEZI UNIVERZITNÍMI UČITELI JAKO CESTA K POSILOVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH KOMPETENCÍ

MENTORING AMONG UNIVERSITY TEACHERS AS A WAY TOWARDS STRENGTHENING PEDAGOGICAL COMPETENCES

Barbora Nekardová[1]

[1] Ústav pedagogických věd, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, Brno

Abstrakt

Cílem výzkumu, z něhož vychází předběžné výsledky prezentovaných dat, je získat podrobný a mnoho zdrojový obraz o tom, k čemu dochází v procesu mentoringu mezi univerzitními učiteli a jaké jsou jeho dopady. Data jsou získávána prostřednictvím spolupráce se 3 dvojicemi učitelů z Masarykovy univerzity v Brně za pomoci několika technik sběru dat (audionahrávky setkání, polostrukturované rozhovory, nestrukturované pozorování a další). Polostrukturované rozhovory zaměřené na zjištění očekávání od vzájemné spolupráce a následné reflektivní rozhovory (s mentorem a menteem zvlášť) představují hlavní datový materiál prezentovaný v tomto příspěvku. Výsledky identifikují zakázku, kterou mentorování učitelé do mentoringu přinášejí a reflexi jejího naplnění. Současně výsledky poukazují na přínosy mentoringu pro mentory i mentorované učitele.

Klíčová slova: *vysokoškolští učitelé; rozvoj pedagogických kompetencí; mentoring; polostrukturované rozhovory*

Abstract

The aim of the research, on which the preliminary analyses of the presented data are based, is to obtain detailed, multiple-source picture of what is happening in the process of mentoring among university teachers and what its effects are. Data are obtained through cooperation with 3 pairs of teachers from Masaryk University in Brno by several data collection techniques (audio recordings of meetings, semi- structured interviews, unstructured observations and others).

The main source of data presented in this paper are semi-structured interviews aimed at finding out expectations from mutual cooperationv and subsequent reflective interviews (separately with the mentor and the mentee). The results identify the demand that mentees bring to mentoring and a reflection on its fulfillment. At the same time, the results point to the benefits of mentoring for both mentors and mentees.

Keywords: *university teachers; development of pedagogical competences; mentoring; semi-structured interviews.*

1 ÚVOD

Vysokoškolští učitelé často zaměřují svou profesní dráhu na výzkum a vědecké bádání, na základě čehož dochází k zanedbávání výuky. Některé vysoké školy postupně začínají zařazovat problematiku vysokoškolské pedagogiky do požadavků dalšího vzdělávání svých akademických pracovníků. V tomto příspěvku se zaměřuji na rozvoj pedagogických kompetencí skrze mentorskou spolupráci.

2 TEORIE

Kvalita vzdělávání učitelů je vnímána jako důležitý faktor ovlivňující kvalitu výuky a výsledky studentů (Hattie, 2009; MacPhail, Ulvik, Guberman, Czerniawski, Oolbekkink-Marchand & Bain, 2018). Ve své studii se chci zaměřit na pedagogický rozvoj vysokoškolských učitelů a to především proto, že rozsáhlý výzkum věnující se tomuto fenoménu v našem prostředí stále absentuje. Využívám unikátní možnosti studovat mentorskou spolupráci v programu Rozvoj pedagogických kompetencí Masarykovy univerzity (Masarykova univerzita, 2022). Mentoring je účinný v různých profesionálních prostředích a stále více se využívá i v kontextu vysokoškolského vzdělávání (Kamvounias, McGrath-Champ & Yip, 2008).

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Výzkum je realizován v rámci mé disertační práce. Snaha o hluboké porozumění individuálních zkušeností vede k výběru kvalitativního přístupu.

Polostrukturované rozhovory zaměřené na zjištění očekávání od vzájemné spolupráce a následné reflektivní rozhovory (s mentorem a menteem zvlášť) představují hlavní techniku sběru dat. Rozhovory trvají v průběrné délce 60 minut. Data jsou kódována za pomoci otevřeného induktivně-deduktivního kódování a jsou analyzována s využitím programu ATLAS.ti Vzhledem k tomu, že sběr dat ještě není ukončen, jedná se o předběžné výsledky.

4 VÝSLEDKY

Předběžné výsledky ukazují, že učitelé vstupují do mentorské procesu s jasně definovanou zakázkou, kterou stanovují na základě reflexe jejich současné učitelské praxe (struktura hodiny, předávání znalostí, interakce se studenty) a jejich pojetí dobré vysokoškolské výuky. Za své mentory volí ty, které vnímají jako dobré vysokoškolské učitele a se kterými pečlivě plánují jednotlivé kroky spolupráce. Pro mentory je při spolupráci klíčový partnerský přístup. Přínosy mentoringu pro mentory i mentorované učitele nastávají nejen v profesní oblasti, ale i v rovině osobní. Mentees jednoznačně popisují zlepšení pedagogické praxe. Mentoři oceňují zpětnou vazbu, kterou od svých mentees získali. V osobní rovině se jedná o navazující přátelství, ale také zvýšení sebejistoty mentorů. Mentees i mentoři jasně deklarují, že plánují v mentoringu pokračovat.

5 ZÁVĚRY A DISKUSE

Spolupráce účastníků a mentorů se tak stává klíčovým tématem mé disertační práce a jeví se mi jako jedinečná možnost zaměřit se na detailní rozvoj pedagogických kompetencí u vysokoškolských učitelů. Předběžné analýzy představené v tomto příspěvku jsou však pouze fragmentem celého výzkumného bádání. Úvodní a reflektivní polostrukturované rozhovory odhalují, s jakými cíli oba účastníci do procesu vstupují a jak následně vnímají jeho přínosy. Na závěr lze dodat, že tyto analýzy budou dokresleny dalšími výstupy získaných dat, čímž se povede plastičtější vykreslení toho, k čemu v procesu mentoringu dochází i jaké jsou finální dopady.

6 LITERATURA

Hattie, J. (2009). *Visible Learning. A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement.* Routledge.

Kamvounias, P., McGrath-Chanp, S., & Yip, J. (2008). "Gifts" in mentoring: mentees reflections on an academic development program. *International Journal for Academic Development*, 13(1), 17–25.

MacPhail, A., Ulvik, M., Guberman, A., Czerniawski, G., Oolbekkink-Marchand, H. & Bain, Y. (2018). The professional development of higher education-based teacher educators: needs and realities. *Professional Development in Education*, 45 (5), 848–861.

Masarykova univerzita (2022). *Centrum rozvoje pedagogických kompetencí.* https://Cerpek.muni.cz/